

Kartlegging og dokumentasjon av miljøegenskaper for tre og trebaserte produkter

Kjersti Folvik

**Norwegian Wood - konferansen
Stavanger, 14. November 2008**

MIKADO i et nøtteskall

- Dokumentere miljøegenskapene til tre og trebaserte produkter
- Miljødeklarasjoner (EPD)
- Miljø som konkurransefaktor
- Miljøstyrt innovasjon

- DP 1 - Datagrunnlag
- DP 2 - Miljøvurdering
- DP 3 - Miljøstyrt innovasjon

Budsjett

2007: 2 mill.

2008: 2,7 mill

2009: 2,6 mill

MIKADO

- MILJØ
- KARTLEGGING
- DOKUMENTASJON

Japanisk for
Opphøyet portal

De fleste vil nok tenke på ”et spill med trepinner”, og det er vel på mange måter det vi driver med.

Knut Fjulsrud,
Treindustrien

Mål med MIKADO (2007-2009)

- Dokumentere miljøegenskapene til tre og trebaserte produkter i et livsløpsperspektiv for å fremme miljøkvaliteter som konkurransefaktor for treindustrien.
  - Generere veldokumenterte og troverdige miljødata
  - Utarbeide miljødeklarasjoner
  - Legge til rette for miljøforbedringer
  - Bidra til økt miljøfokus, miljøstyrt innovasjon og økt konkurransevne.

Partnere

Forskningsinstitutter

- SINTEF Byggforsk
- Norsk Treteknisk Institutt
- Norsk institutt for skog og landskap

Treindustri

- Moelven Wood
- Moelven Timber
- Moelven Limtre
- Moelven Massivtre
- Gausdal Bruvoll
- Haslestad Bruk
- Inntre
- Romerike trelast
- Kjeldstad Sagbruk og Høvleri

Bransjeforeninger

- Treindustrien
- Norske Limtreprodusenters forening (NLF)
- Viken Skog (skogeierforening)
- TBF – Trelast og byggevarehandelens fellesorganisasjon

Andre industripartnere

- Forestia
- Moelven Utvikling
- Casco Adhesives
- Jotun
- Solør Gjenvinning

Miljødokumentasjon

- Informasjon om produktets miljøbelastninger
- Kvalitativ
- Kvantitativ

Miljødokumentasjon

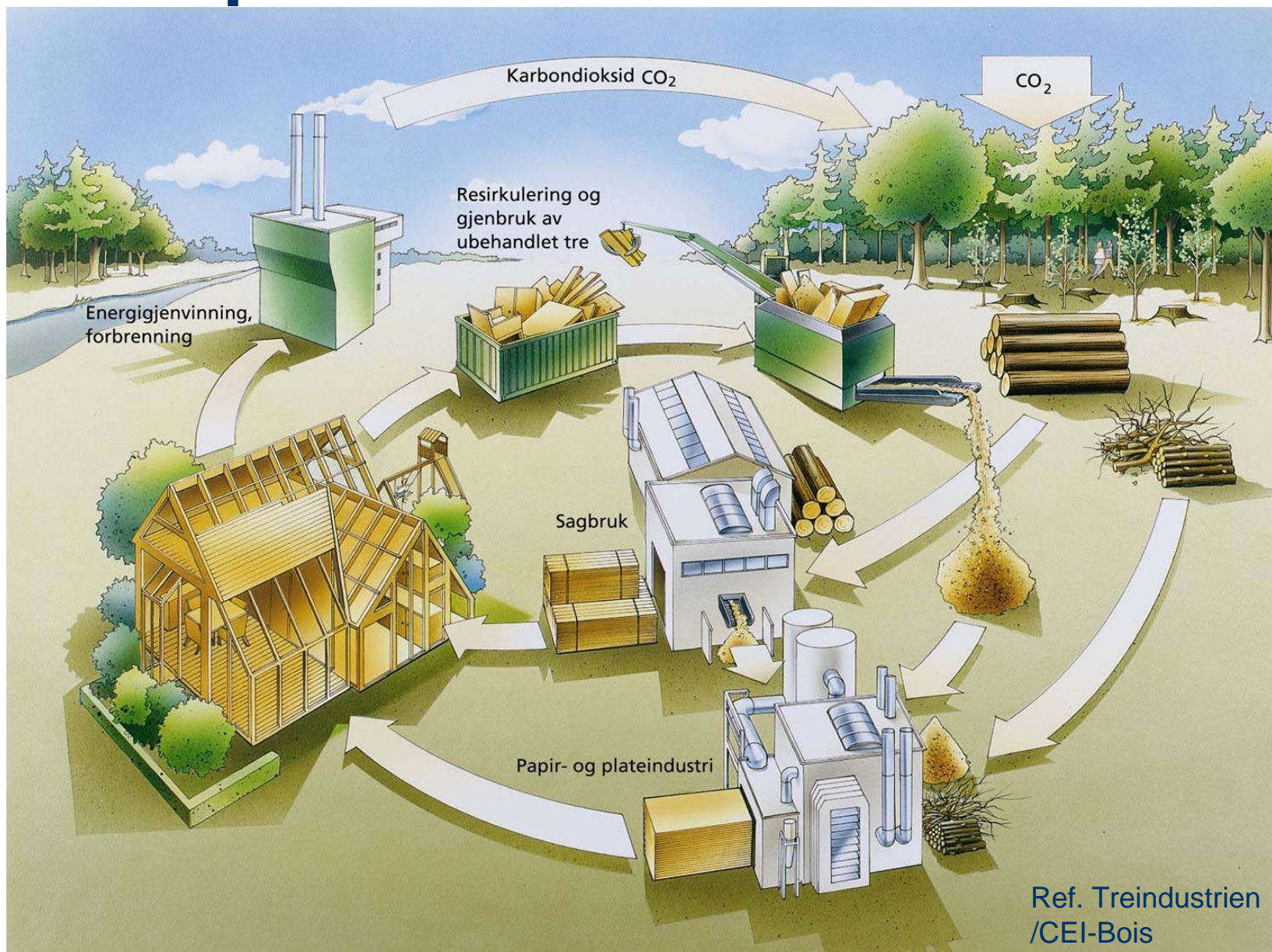
- **Forskjellige nivåer/kontrollformer av miljødokumentasjon**
  - **Type I:** Forteller om hvorvidt et produkt tilfredsstillter et sett kriterier (Eks. Svanemerke eller Blomsten)
  - **Type II:** Miljøpåstander uten gransking og godkjenning av 3. part
  - **Type III:** Livsløpsbasert etter standardiserte metoder (LCA). System med gransking og godkjenning av 3. part (EPD)

EPD®

Livsløp for tre

Inngangsfaktorer

Ressurser (eks. skog, malm, energibærere, landområder)

Annet produktsystem

produktstrøm

Produktsystem

Transport

produktstrøm

Annet produktsystem

Utgangsfaktorer

Utslipp luft, vann, jord, støy, varme etc)

Livsløpsvurdering

- Metoden går i korte trekk ut på:
  1. **Regnskap** for inngangsfaktorer til og utgangsfaktorer fra et produktsystem
  2. **Evaluering** av potensielle miljøpåvirkninger (f.eks. bidrag til global oppvarming) som følger av disse inngangs- og utgangsfaktorene
  3. **Tolking** av regnskapet og de potensielle miljøpåvirkningene - anbefalinger

Potensielle miljøeffekter – ikke bare klima!

- Global oppvarming (drivhuseffekt)
- Uttømming av biotiske ressurser (liv)
- Uttømming av ikke-biotiske ressurser
- Nedbryting av ozonlaget
- Humantoksisitet (giftig for mennesker)
- Økotoksisitet (giftig for arter i naturen)
- Dannelse av fotooksidanter
- Forsuring
- Overgjødning

Miljødeklarasjon av byggevarer

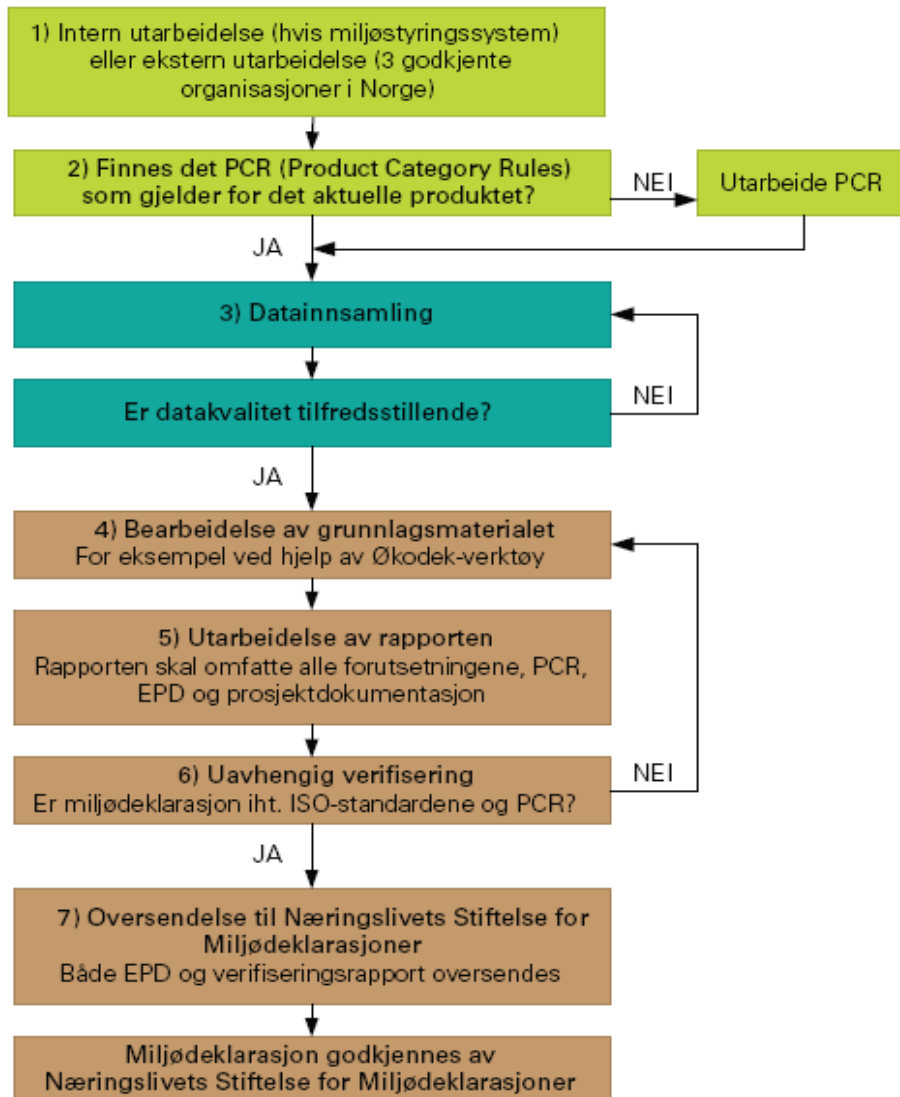
SINTEF Byggforsk

MIKADO

Veileder for utarbeidelse av miljødeklarasjoner

SINTEF

www.sintef.no/mikado

MIKADO

Kartlegging og dokumentasjon av miljøegenskaper for tre- og trebaserte produkter

Litteraturstudium - rapport

SINTEF Byggforsk

SILJE WÆRP, PER OTTO FLÆTE OG JARLE SVANÆS

MIKADO – Miljøegenskaper for tre- og trebaserte produkter over livsløpet

Et litteraturstudium

Prosjektrapport 14

2008

www.sintef.no/mikado

MIKADO

Kartlegging og dokumentasjon av miljøegenskaper for tre- og trebaserte produkter

DP 2 Miljøvurdering - status

Produkt	Status	Kommentar
Skurlast	Data bearbeides	Viktig ! Input i mange miljødeklarasjoner.
Lim	Mangler LCI- data råmaterialer	Input i flere miljødeklarasjoner
Maling	Mangler LCI- data råmaterialer	Input i flere miljødeklarasjoner
Limtre	Data bearbeides. Mangler LCI-data lim	Avhengig av LCI-data skurlast og lim
Massivtre		
Heltre golv	Data bearbeides	avhengig av LCI-data skurlast

DP 2 Miljøvurdering - status

Produkt	Status	Kommentar
Sponplate (vegg)	Data bearbejdes. LCI-data lim mangler	avhengig av data skurlast/flis
List	Ikke mottatt data	
Iso3	Utkast EPD ferdig	Oppdateres med data skurlast
K- stender (Kjelstad)	Avventer data skurlast, maling, lim og impregnering	
Kledning (beh/ubeh)		
Impregnert		
K-virke		
Fingerskjøt		

Innsamling av data

1. Produsentspesifikke data

- Ressursbruk, inkludert energi
- Levetid og vedlikehold
- Avfall
- Påvirkning på inneklima
- Helse- og miljøfarlige stoffer

Metode: spørreskjema, intervju, møter

2. Generiske data fra databaser

Fordeler med ”MIKADO-metoden”

- Jobber parallelt med mange lignende produkter
  - Kan si noe mer generelt om tre som materiale
  - Kan peke på spesielle utfordringer som gjelder tre vs. andre materialer
  - Datasett kvalitetssikres opp mot hverandre
  - Bransjen står samlet og drar nytte av felles kunnskapsløft – med bransjeorganisasjonene som viktige deltakere

Spesielle hensyn for treprodukter

- Langt livsløp
- Energiforbruk avhengig av fuktighet
- Bruk av egenprodusert bioenergi
- Allokering av miljøbelastning på hoved- og biprodukter
  - Biprodukter vs. avfall
- Levetid sterkt avhengig av bruk
- Karbonsyklusen
- En vesentlig del av miljøpåvirkningen skjer gjennom lim, impregnering, overflatebehandling og vedlikehold.
- Mangler internasjonal konsensus om metode for å behandle konsekvenser for arealbruk og biodiversitet i LCA

Takk til

- Norges Forskningsråd
- Innovasjon Norge
- Skogtiltaksfondet
- Treindustrien
- Fondet for Treteknisk Forskning

■ Prosjektpartnerne

www.sintef.no/mikado